

แนวทางในการปรับปรุงการจัดการโซ่อุปทานกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาคร

An Approach for Improving Orchid Supply Chain Management in Samut Sakhon Province

รวีสรา อัญชูลี¹, ฉัตรชัย เหล่าเขตการณ² และธนธร ชื่นยินดี³

Rawisara Aunchulee¹, Chatchai Laoketkarn² and Thanatorm Chuenyindee³

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธนบุรี¹, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธนบุรี²,

ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหการและการจัดการการบิน โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช³

Master's Degree Student in the Master of Business Administration Program Thonburi University¹, Faculty of Business Administration Thonburi University², Department of Industrial Engineering and Aviation Management,

Navaminda Kasatriyadhiraj Royal Air Force Academy³

rawisara_lm@thonburi-u.ac.th¹, Chatchai_lm@thonburi-u.ac.th², thanatorm_chu@rtaf.mi.th³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานของกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาคร และ (2) เสนอแนวทางปรับปรุงการจัดการห่วงโซ่อุปทานของกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาคร การศึกษานี้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 ท่าน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานการผลิตกล้วยไม้ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ โดยคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง และใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ใช้ทฤษฎีแบบจำลองการจัดการห่วงโซ่อุปทาน (SCOR Model) ในการวิเคราะห์กระบวนการภายในห่วงโซ่อุปทานทั้ง 5 ด้าน พบปัญหาที่แตกต่างกันในแต่ละระดับ โดยต้นน้ำประสบปัญหาด้านการวางแผนขาดข้อมูลตลาดที่เป็นปัจจุบัน และมีต้นทุนวัตถุดิบสูง กลางน้ำเผชิญกับความไม่แน่นอนของตลาด ขาดการสนับสนุนเนื่องจากภาครัฐ ประสบปัญหาคุณภาพวัตถุดิบไม่สม่ำเสมอ และมีความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและโรคระบาด และปลายน้ำขาดระบบการจัดการคำสั่งซื้อที่มีประสิทธิภาพ มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ และประสบปัญหาความเสียหายระหว่างการขนส่ง แนวทางการปรับปรุงกิจกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ประกอบด้วย (1) กิจกรรมต้นน้ำ ควรเน้นการวางแผนร่วมกับเกษตรกร การบริหารสินค้าคงคลังด้วยระบบ FIFO ลดภาษีนำเข้าเครื่องจักรและสารเคมี พัฒนาบุคลากร และปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ (2) กิจกรรมกลางน้ำ ควรมุ่งสร้างเครือข่ายข้อมูล รวมกลุ่มเกษตรกร พัฒนาคำแนะนำการใช้ปุ๋ยและสารเคมี ปรับปรุงสายพันธุ์ และสร้างช่องทางจำหน่าย ทั้งการลงทุกระบบขนส่งและการใช้บริการภายนอก และ (3) กิจกรรมปลายน้ำ ควรเน้นการใช้ฐานข้อมูลวิเคราะห์ยอดขาย พัฒนาการบริหารบุคลากร สร้างเครือข่ายพันธมิตร พัฒนาระบบห้องเย็น ป้องกันการปนเปื้อน ติดตามสถานะการจัดส่ง และวิเคราะห์สาเหตุการส่งคืนเพื่อปรับปรุงคุณภาพสินค้า ซึ่งงานวิจัยนี้อาจช่วยเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้ธุรกิจการเพาะปลูกกล้วยไม้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: แนวทางการปรับปรุง, การจัดการโซ่อุปทาน, กล้วยไม้, จังหวัดสมุทรสาคร

Abstract

The objectives of this research are as follows: (1) to look into the issues and impediments that arise in the supply chain management process of orchids in Samut Sakhon province, and (2) to provide recommendations for enhancing the supply chain management of orchids in Samut Sakhon province. This study employed in-depth interviews to collect data from 10 key informants who are stakeholders in the orchid supply chain from upstream to downstream. These key informants were selected using purposive sampling, and semi-structured interviews were used as the data collection tool. The Supply Chain Operations Reference Model (SCOR Model) was used to analyze five aspects of the supply chain processes. The analysis revealed different problems at each level: upstream suppliers faced planning issues, lacked current market information, and experienced high raw material costs; midstream operators encountered market uncertainties, insufficient continuous government support, inconsistent raw material quality, and risks from natural disasters and disease outbreaks; while downstream businesses suffered from inefficient order management systems, budget constraints, and damage during transportation. The approaches to improve upstream, midstream, and downstream activities include: (1) Upstream activities should focus on collaborative planning with farmers, inventory management using the FIFO system, reducing import taxes on machinery and chemicals, personnel development, and packaging improvement; (2) Midstream activities should aim to create information networks, form farmer groups, develop knowledge on fertilizer and chemical usage, improve varieties, and establish distribution channels, both through investing in transportation systems and using outsourced services; and (3) Downstream activities should emphasize the use of databases for sales analysis, personnel management development, building strategic partnerships, developing cold storage systems, preventing contamination, tracking delivery status, and analyzing return causes to improve product quality. Furthermore, this research may help strengthen collaboration among various sectors to enhance the efficiency of the orchid cultivation business.

Keywords: Improvement Approaches, Supply Chain Management, Orchid, Samut Sakhon Province

บทนำ

เกษตรกรรมมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยปัจจุบันมีเกษตรกรจำนวน 8.7 ล้านราย ครอบครองพื้นที่ทำการเกษตรรวม 142.9 ล้านไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2567) หนึ่งในอุตสาหกรรมเกษตรที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทยคือการเพาะปลูกกล้วยไม้ ซึ่งมีความหลากหลายทางสายพันธุ์ มากกว่า 1,000 ชนิดในธรรมชาติ ข้อมูลในปี พ.ศ. 2566 ระบุว่าพื้นที่เพาะปลูกกล้วยไม้มีทั้งหมด 17,183 ไร่ ให้ผลผลิตรวม 35,372 ตัน (ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2567)

อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมกล้วยไม้ของไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นต้นทุนการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้น การขาดแคลนแรงงานมีทักษะ การแข่งขันที่รุนแรงจากประเทศคู่แข่ง และข้อกำหนดด้านมาตรฐานการนำเข้าที่เข้มงวดมากขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้พื้นที่เพาะปลูกลดลงอย่างมีนัยสำคัญจาก 18,251 ไร่ในปี พ.ศ. 2564 เหลือเพียง 17,691 ไร่ในปี พ.ศ. 2565 (ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566) โดยเฉพาะจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกกล้วยไม้ที่สำคัญอันดับสองของประเทศ ประสบปัญหาการลดลงของจำนวนครัวเรือนเกษตรกรและเนื้อที่เพาะปลูกอย่างต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาการจัดการห่วงโซ่อุปทานของกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาครจึงมีความสำคัญ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นและเพิ่มประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมกล้วยไม้อย่างยั่งยืน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักสามประการ ได้แก่ (1) การศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานของกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาคร และ (2) การเสนอแนวทางปรับปรุงการจัดการห่วงโซ่อุปทานของกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาคร โดยงานวิจัยนี้ประยุกต์ใช้แบบจำลองการจัดการห่วงโซ่อุปทาน SCOR Model เพื่อวิเคราะห์และปรับปรุงแนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสม

นอกจากนี้ผลการวิจัยจะชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ต่อหลายภาคส่วนในอุตสาหกรรมกล้วยไม้ ผู้ผลิตปัจจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุนการผลิตกล้วยไม้จะสนใจปัญหาและความต้องการของเกษตรกรได้ดียิ่งขึ้น สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของกล้วยไม้แต่ละสายพันธุ์ ในขณะที่เดียวกัน เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้สามารถใช้ข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการเพิ่มผลผลิตและปรับปรุงคุณภาพของกล้วยไม้ให้ได้มาตรฐานสากล อีกทั้งยังช่วยให้เข้าใจถึงความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับห่วงโซ่อุปทานและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในตลาดโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ถูกคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ (criterion-based selection) (Patton, 2015) ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางในการปรับปรุงการจัดการห่วงโซ่อุปทานกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาคร (Kvale & Brinkmann, 2008) การวิจัยนี้ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ดังนี้

1. กิจกรรมต้นน้ำ (ผู้ผลิตปัจจัยสนับสนุนการผลิตกล้วยไม้ที่ดำเนินธุรกิจมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี) จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย: ผู้ผลิตวัสดุเกี่ยวข้องกับการปลูก 2 ท่าน และตัวแทนบริษัทเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ 1 ท่าน
2. กิจกรรมกลางน้ำ (เกษตรกรกล้วยไม้ที่มีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปีและมีพื้นที่เพาะปลูกตั้งแต่ 3 ไร่ ขึ้นไป) จำนวน 5 ท่าน
3. กิจกรรมปลายน้ำ (ผู้รับซื้อกล้วยไม้ที่ดำเนินธุรกิจมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี) จำนวน 2 ท่าน แบ่งเป็นบริษัทผู้ส่งออก 1 ท่าน และผู้ค้ากล้วยไม้ในประเทศไทย 1 ท่าน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

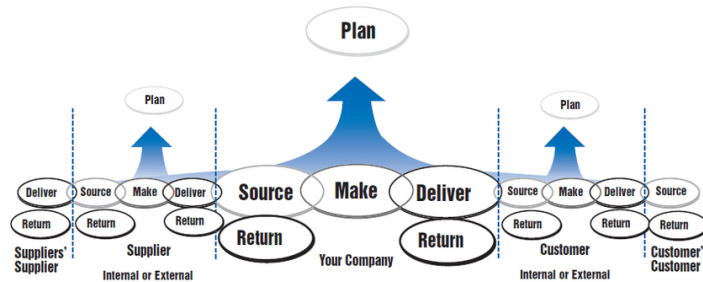
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับโซ่อุปทาน (Supply Chain)

Chopra & Meindl (2007) ได้ให้คำนิยามว่า โซ่อุปทานประกอบด้วยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม ในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า และมีลักษณะเด่นคือการไหลเวียนของสินค้า บริการ เงิน และข้อมูลทั้งภายในและระหว่างหน่วยธุรกิจ ซึ่งรวมถึงผู้จัดหาสินค้า ผู้ผลิต และลูกค้า นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงองค์กรทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง คลังสินค้า การประมวลผลข้อมูล และการจัดการวัสดุ การจัดหาแหล่งสินค้า การจัดซื้อ การวางแผน การผลิต การผลิต การประมวลผลคำสั่งซื้อ การจัดการสินค้าคงคลัง การบริหารคลังสินค้า และสุดท้ายคือการบริการลูกค้า เป็นกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการตลอดโซ่อุปทาน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน (SCOR Model)

Supply-Chain Council (2010) ได้ทำการอธิบายไว้ว่า แบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานในโซ่อุปทานหรือ SCOR Model ได้ถูกพัฒนาขึ้นตั้งแต่ในปี 1996 จากความร่วมมือระหว่าง Supply Chain Council (SCC) กับบริษัทอุตสาหกรรมต่างๆกว่า 700 บริษัท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนบริษัทหรือองค์กรที่สนใจในเรื่องของการจัดการโซ่อุปทาน โดย SCOR Model นั้นถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่ออธิบายลักษณะและแสดงให้เห็นกิจกรรมทางธุรกิจทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า และช่วยแก้ปัญหาการขาดมาตรฐานและกรอบการทำงานเดียวกัน ซึ่งส่วนประกอบของแบบจำลองอ้างอิงที่จะมาช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ คือ การกำหนดกระบวนการทำงานต่างๆ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและมีโครงสร้างในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการ ซึ่ง SCOR model นั้นจะประกอบไปด้วย 5 กระบวนการจัดการคือ (1) Plan คือ การวางแผนต่างๆ (2) Source คือ การจัดซื้อ จัดหา และการขนส่งวัตถุดิบ (3) Make คือ การผลิตและการจัดการคลังสินค้าสำเร็จรูป (4) Delivery คือ การจัดการในการขนส่งสินค้าไปยังลูกค้า และ(5) Return คือ ส่งวัตถุดิบคืนกลับผู้ขายหรือผู้ส่งมอบ และรับสินค้าคืนจากลูกค้า

ภาพที่ 2 แบบจำลอง SCOR Model-version 10.0

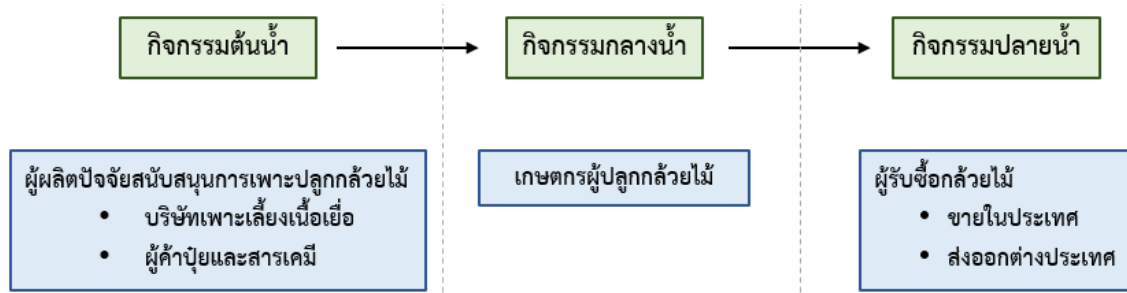
ที่มา: Supply-Chain Council (2010)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ภาพรวมของธุรกิจที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาคร

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานกล้วยไม้จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ในส่วนของธุรกิจกิจกรรมต้นน้ำ ซึ่งรวมถึงธุรกิจเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อและธุรกิจจำหน่ายปุ๋ยและสารเคมี กำลังเผชิญกับภาวะถดถอยและแรงกดดันด้านต้นทุน ธุรกิจเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกรที่หันไปใช้พันธุ์ไม้ขนาดใหญ่เพื่อลดระยะเวลาการเพาะปลูก ในขณะที่ธุรกิจจำหน่ายปุ๋ยเคมีเผชิญการแข่งขันออนไลน์และต้นทุนสูง ทั้งสองธุรกิจปรับตัวโดยเฉพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อนั้น เทคโนโลยี ส่วนจำหน่ายปุ๋ยเน้นบริการวิชาการ เกษตรกรในจังหวัดสมุทรสาครมีการปรับตัวโดยซื้อต้นพันธุ์ขนาดใหญ่เพื่อย่น

ระยะเวลาการเพาะปลูก พัฒนาสายพันธุ์ใหม่ และแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด อย่างไรก็ตาม เกษตรกรยังคงประสบปัญหาเศรษฐกิจ ความผันผวนของราคา ภัยธรรมชาติ และความไม่แน่นอนของตลาด เกษตรกรต้องปรับตัวรับเทคโนโลยี การควบคุมสภาพแวดล้อม การแปรรูป และการตลาดออนไลน์ ธุรกิจรับซื้อกล้วยไม้เพื่อจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศมีความซับซ้อนและต้องเผชิญกับความท้าทายที่หลากหลาย โดยกระบวนการดำเนินธุรกิจภายในประเทศมักเริ่มจากการสั่งจองกล้วยไม้ล่วงหน้า รับสินค้า และดำเนินการบรรจุเพื่อจำหน่าย ในขณะที่ธุรกิจส่งออกต้องรวบรวม คัดคุณภาพ บรรจุภัณฑ์ และขนส่งตามมาตรฐาน อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการเผชิญการแข่งขันด้านราคา ต้นทุนขนส่ง สภาพภูมิอากาศ และการเข้ามาของพ่อค้าต่างชาติ เกษตรกรและผู้ประกอบการต้องปรับตัวเพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขัน

ภาพที่ 3 โซ่อุปทานกล้วยไม้

ที่มา: รวิศรา อัญชลี, ฉัตรชัย เหล่าเขตการณ์, และธนธร ชื่นยินดี (ภาพถ่ายจากการศึกษาวิทยานิพนธ์ 2567)

ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหา และอุปสรรคในการจัดการห่วงโซ่อุปทานกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาคร พร้อมแนวทางการปรับปรุง โดยครอบคลุมทุกกระบวนการตั้งแต่การวางแผน การผลิต การจัดหา การจัดส่ง และการส่งคืนสินค้า

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ สามารถสรุปปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในโซ่อุปทานกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาคร และแนวทางปรับปรุง ดังตารางที่ 1, 2 และ 3 ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางสรุปประเด็นสำคัญ ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางปรับปรุงที่พบของกิจกรรมต้นน้ำ

SCOR Model	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการปรับปรุง
Plan (การวางแผน)	ความต้องการสินค้าที่ผันผวนทำให้ความคาดการณ์เป็นไปได้ยาก	<ul style="list-style-type: none"> สร้างระบบวางแผนความต้องการปุ๋ยยาล่วงหน้าร่วมกับเกษตรกร พัฒนาแพลตฟอร์มแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
Source (การจัดหาแหล่งวัตถุดิบ)	<ul style="list-style-type: none"> การจัดการสินค้าที่มีอายุการใช้งานจำกัด ต้นทุนเครื่องจักร อุปกรณ์และสารเคมีสูง 	<ul style="list-style-type: none"> ใช้ระบบ FIFO ในการบริหารสินค้าคงคลัง จัดหาวัตถุดิบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประสานงานกับภาครัฐเพื่อลดอัตราภาษีนำเข้าสำหรับเครื่องจักร อุปกรณ์และสารเคมี
Make (การผลิต)	ขาดความรู้เฉพาะด้านสำหรับกล้วยไม้แต่ละสายพันธุ์	อบรมพนักงานเกี่ยวกับความต้องการเฉพาะของกล้วยไม้
Deliver (การจัดส่ง)	<ul style="list-style-type: none"> ความเสียหายระหว่างการขนส่ง ต้นทุนการขนส่งสูงสำหรับธุรกิจขนาดเล็ก 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

SCOR Model	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการปรับปรุง
Return (การส่งคืน)	<ul style="list-style-type: none"> • ความยากในการตรวจสอบสาเหตุความบกพร่องของสินค้า • ต้นกล้าเสียหายระหว่างขนส่ง หรือไม่ตรงตามความต้องการของเกษตรกร 	<ul style="list-style-type: none"> • พัฒนาระบบจัดการของเสียที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม • กำหนดนโยบายการรับคืนที่ชัดเจนและเป็นธรรม • วิเคราะห์ข้อมูลการส่งคืนเพื่อปรับปรุงคุณภาพ

ที่มา: รวิศรา อัญชูลี และคณะ (ผลสรุปการวิจัย 2567)

ตารางที่ 2 ตารางสรุปประเด็นสำคัญ ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางปรับปรุงที่พบของกิจกรรมกลางน้ำ

SCOR Model	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการปรับปรุง
Plan (การวางแผน)	การวางแผนการผลิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด	<ul style="list-style-type: none"> • พัฒนาระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเกษตรกรและผู้รับซื้อ • วางแผนการผลิตตามหลักเกษตรปลอดภัย
Source (การจัดหาแหล่งวัตถุดิบ)	<ul style="list-style-type: none"> • ต้นทุนต้นกล้าและปัจจัยการผลิตสูง • การพึ่งพาสารเคมีมากเกินไปจนเกิดความจำเป็นและขาดความรู้ในการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง 	<ul style="list-style-type: none"> • รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง • จัดอบรมการใช้ปุ๋ย สารเคมี และฮอร์โมนอย่างเหมาะสม • นำเศษวัสดุมาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์
Make (การผลิต)	<ul style="list-style-type: none"> • ผลผลิตไม่สม่ำเสมอและเผชิญกับปัญหาโรคและแมลง • ขาดความรู้ด้านเทคนิคการปลูก 	<ul style="list-style-type: none"> • ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเพาะปลูก • ปรับปรุงสายพันธุ์พืชให้แข็งแรง • ใช้พลังงานทดแทนในฟาร์ม
Deliver (การจัดส่ง)	ช่องทางการจำหน่ายมีจำกัด	<ul style="list-style-type: none"> • สร้างช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลาย • พัฒนาระบบขนส่งที่เหมาะสมกับขนาดธุรกิจ • ใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
Return (การส่งคืน)	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดการผลผลิตที่ไม่ตรงตามสเปก หรือเกิดความเสียหายทำได้ยาก 	<ul style="list-style-type: none"> • สื่อสารเงื่อนไขการรับคืนกับผู้ซื้ออย่างชัดเจน • พัฒนาระบบตรวจสอบคุณภาพก่อนส่งมอบ • แปรรูปผลผลิตที่ไม่ได้มาตรฐานการส่งออก

ที่มา: รวิศรา อัญชูลี และคณะ (ผลสรุปการวิจัย 2567)

ตารางที่ 3 ตารางสรุปประเด็นสำคัญ ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางปรับปรุงที่พบของกิจกรรมปลายน้ำ

SCOR Model	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการปรับปรุง
Plan (การวางแผน)	<ul style="list-style-type: none"> • ขาดระบบการจัดการคำสั่งซื้อและควบคุมปริมาณสินค้าที่มีประสิทธิภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> • นำระบบฐานข้อมูลมาวิเคราะห์ยอดขายและแนวโน้มตลาด • พัฒนาบุคลากรผ่านการอบรมและหมุนเวียนตำแหน่ง
Source	<ul style="list-style-type: none"> • การแข่งขันในตลาดโลกรุนแรง 	<ul style="list-style-type: none"> • สร้างความสัมพันธ์ระยะยาวกับเครือข่าย

SCOR Model	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการปรับปรุง
(การจัดหา แหล่งวัตถุดิบ)	<ul style="list-style-type: none"> • ความไม่แน่นอนของแหล่งจัดหากล้วยไม้ 	เกษตรกร <ul style="list-style-type: none"> • ส่งเสริมการรับรองมาตรฐานการผลิตที่ยั่งยืน
Make (การผลิต)	<ul style="list-style-type: none"> • ดอกกล้วยไม้มีความบอบบางและต้องการการดูแลรักษาเป็นพิเศษ 	<ul style="list-style-type: none"> • ลงทุนในระบบห้องเย็นและโรงคัดบรรจุที่มีประสิทธิภาพ • ใช้เทคโนโลยีประหยัดพลังงาน
Deliver (การจัดส่ง)	<ul style="list-style-type: none"> • การปนเปื้อนของแมลง • การขนส่งระหว่างประเทศมีความซับซ้อน 	<ul style="list-style-type: none"> • พัฒนาระบบติดตามสถานะสินค้าและสื่อสารกับลูกค้า • ใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
Return (การส่งคืน)	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดการผลผลิตที่เสียหายระหว่างขนส่งหรือไม่ตรงตามมาตรฐานทำได้ยาก 	<ul style="list-style-type: none"> • วิเคราะห์สาเหตุการส่งคืนเพื่อปรับปรุงคุณภาพ • พัฒนาระบบจัดการกล้วยไม้ที่เสียหายอย่างยั่งยืน

ที่มา: รวิศรา อัญชูลี และคณะ (ผลสรุปการวิจัย 2567)

อภิปรายผล

การศึกษานี้มุ่งเสนอแนวทางปรับปรุงการจัดการห่วงโซ่อุปทานกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้แบบจำลอง SCOR ของ Supply-Chain Council เป็นกรอบวิเคราะห์ 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การจัดส่ง และการส่งคืน ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และนำเสนอผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานของกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาคร

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในห่วงโซ่อุปทานกล้วยไม้มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบตลอดทั้งห่วงโซ่ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ โดยมีปัจจัยภายนอกที่ควบคุมได้ยาก อาทิ สภาพเศรษฐกิจที่ผันผวน การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ และพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งระบบ ในกิจกรรมต้นน้ำ ผู้ผลิตปัจจัยการผลิตประสบปัญหาการบริหารจัดการต้นทุนที่สูงขึ้นจากราคาวัตถุดิบและสารเคมีที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการขาดแคลนแรงงานฝีมือและข้อจำกัดในการเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญตรี จันทร์กลับ และชลินธร ธานรัตน์ (2558) ที่พบว่าราคาปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้นเป็นปัญหาที่ต้องอาศัยการแก้ไขทั้งจากภาครัฐและการรวมกลุ่มของผู้ผลิตเองเพื่อใช้หลักการประหยัดต่อขนาด สำหรับกิจกรรมกลางน้ำ เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้เผชิญความท้าทายจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ ราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอน และปัจจัยด้านสภาพอากาศที่ควบคุมไม่ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของมูซรี วีชรพงศธร และนพปฎล สุวรรณทรัพย์ (2560) ที่ระบุว่าปัจจัยภายนอกเป็นอุปสรรคหลักในการผลิตสินค้าเกษตร นอกจากนี้ ปัญหาการจำกัดข้อมูลการผลิตที่ไม่เป็นระบบยังส่งผลการวางแผนการผลิตและการตัดสินใจในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับจารุวรรณ ไชยพรรณ และคณะ (2563) ที่พบว่าวิสาหกิจชุมชนมักประสบปัญหาการไม่มีระบบจัดเก็บข้อมูลการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ในส่วนของกิจกรรมปลายน้ำ ผู้รับซื้อกล้วยไม้ต้องเผชิญกับการแข่งขันด้านราคาที่สูงขึ้นทั้งจากคู่แข่งในประเทศและต่างประเทศ ประกอบกับต้นทุนการขนส่งที่พุ่งสูงขึ้น ปัญหาสำคัญคือการขาดการสื่อสารข้อมูลความต้องการภายในห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์และการวางแผนการผลิต สอดคล้องกับผลการศึกษาของโชติรส นพพลกรัง และคณะ (2566) อีกทั้งการเข้ามาของพ่อค้า

ต่างชาติในการรวบรวมและส่งออกสินค้าโดยตรงยังทำให้โครงสร้างตลาดเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ผู้ประกอบการไทยต้องปรับตัว เพื่อรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก

จากการศึกษาห่วงโซ่อุปทานกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่าปัญหาและอุปสรรคมีความเชื่อมโยงกันตลอดทั้งห่วงโซ่ ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ โดยมีปัจจัยภายนอกที่ควบคุมได้ยาก เช่น สภาวะเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และพฤติกรรมผู้บริโภค เป็นตัวเร่งปัญหาในทุกภาคส่วน กิจกรรมต้นน้ำประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูงขึ้นและขาดแคลนแรงงานฝีมือ ขณะที่กิจกรรมกลางน้ำเผชิญกับความผันผวนของราคา ภัยธรรมชาติ และขาดระบบจัดเก็บข้อมูลการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ส่วนกิจกรรมปลายน้ำต้องรับมือกับการแข่งขันด้านราคา ต้นทุนการขนส่งที่เพิ่มขึ้น และการขาดการสื่อสารข้อมูลความต้องการภายในห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งส่งผลให้การวางแผนการผลิตและการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดเกิดความคลาดเคลื่อน

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางปรับปรุงการจัดการห่วงโซ่อุปทานของกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาคร

จากผลการศึกษาแนวทางการปรับปรุงห่วงโซ่อุปทานกล้วยไม้จำเป็นต้องพิจารณาการปรับตัวที่แตกต่างกันของผู้ประกอบการในแต่ละช่วงของห่วงโซ่ เพื่อตอบสนองต่อความท้าทายและปัญหาที่เผชิญ โดยธุรกิจต้นน้ำควรเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ พร้อมให้บริการด้านวิชาการและลดต้นทุนการผลิตผ่านมาตรการช่วยเหลือจากภาครัฐ ในส่วนของกิจกรรมกลางน้ำ เกษตรกรควรปรับตัวด้วยการพัฒนาสายพันธุ์ และใช้ระบบการจัดการฟาร์มแบบอัจฉริยะ รวมถึงการฝึกอบรมด้านเทคโนโลยีการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดความสูญเสีย ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญา โคมลอปัลมัม และคณะ (2564) ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจผลิตกล้วยไม้เพื่อการส่งออก พบว่าควรให้ความสำคัญด้านการคิดค้นพันธุ์กล้วยไม้พันธุ์ใหม่ ซึ่งการที่ผู้ประกอบการมีทักษะด้านนี้จะช่วยให้มีความแตกต่างของสินค้ามากกว่าคู่แข่งเพราะมีพันธุ์กล้วยไม้ที่แตกต่างจากที่อื่น แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ควรจะให้ความร่วมมือหรือมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อสถาบันการศึกษา ที่มีบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านนี้โดยตรง เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาพันธุ์กล้วยไม้ที่ดี และเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม สำหรับกิจกรรมปลายน้ำ ผู้ส่งออกจำเป็นต้องพัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การควบคุมคุณภาพให้ได้มาตรฐาน ลดต้นทุนการขนส่งและขยายตลาดส่งออกไปยังประเทศที่มีศักยภาพสูง การสร้างความร่วมมือและเครือข่ายระหว่างผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทาน จะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ และทรัพยากร ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงห่วงโซ่อุปทานอย่างยั่งยืน เช่น ผู้ประกอบการต้นน้ำร่วมมือกับเกษตรกรในการพัฒนาพันธุ์กล้วยไม้ การผลิตปุ๋ยและสารเคมี ซึ่งสอดคล้องกับคลอเคลีย วจนะวิชาการ และคณะ (2567) ศึกษาเรื่องห่วงโซ่อุปทานวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่พริกตำบลหัวเรือ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าควรมีการบันทึกและแลกเปลี่ยนข้อมูล คำสั่งซื้อของลูกค้าให้ละเอียดชัดเจนทั้งคุณภาพและปริมาณ รวมไปถึงการพยากรณ์แนวโน้มความต้องการในอนาคต ระหว่างผู้เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทาน ขณะที่เกษตรกรสร้างความร่วมมือกับผู้รับซื้อในการวางแผนการผลิต การกำหนดราคา และการจัดการจัดส่ง จะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ และทรัพยากร ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

จากผลการศึกษาแนวทางการปรับปรุงห่วงโซ่อุปทานกล้วยไม้ พบว่าจำเป็นต้องมีการปรับตัวที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงของห่วงโซ่อุปทาน โดยธุรกิจต้นน้ำควรมุ่งเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อและการให้บริการด้านวิชาการ พร้อมทั้งลดต้นทุนการผลิตด้วยมาตรการสนับสนุนจากภาครัฐ สำหรับกิจกรรมกลางน้ำ เกษตรกรควรพัฒนาสายพันธุ์และนำระบบการจัดการฟาร์มอัจฉริยะมาใช้ รวมถึงการฝึกอบรมด้านเทคโนโลยีการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดความสูญเสีย ในส่วนของกิจกรรมปลายน้ำ ผู้ส่งออกควรพัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพ ควบคุมคุณภาพให้ได้มาตรฐาน และขยายตลาดสู่ประเทศที่มีศักยภาพ นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือและเครือข่ายระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดห่วงโซ่อุปทานจะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและทรัพยากร นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ กิจกรรมต้นน้ำ กิจกรรมกลางน้ำ และกิจกรรมปลายน้ำ

1. พัฒนาสายพันธุ์ด้วยตนเอง: เกษตรกรควรวิจัยและพัฒนาสายพันธุ์กล้วยไม้ใหม่ที่มีเอกลักษณ์และคุณภาพสูงเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยศึกษาและทำความเข้าใจชนิดพันธุ์กล้วยไม้ที่เชี่ยวชาญ เพื่อพัฒนาสายพันธุ์ที่มีคุณสมบัติเหนือกว่า เช่น อายุการใช้งานยาวนานขึ้น ด้านทานโรคและแมลง และปรับตัวต่อสภาพอากาศ
2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือ: เกษตรกรควรร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อลดต้นทุนและทรัพยากรในการพัฒนาสายพันธุ์ และจัดทำบันทึกข้อมูลการผสมพันธุ์อย่างเป็นระบบ เพื่อลดเวลาทดลองและวางแผนพัฒนาสายพันธุ์ในอนาคต
3. วิจัยและพัฒนา (R&D) และนำเข้าสายพันธุ์: เกษตรกรควรแก้ไขปัญหาการถดถอยทางพันธุกรรมของกล้วยไม้สกุลหวาย โดยการวิจัยและพัฒนา และนำเข้าสายพันธุ์จากต่างประเทศ เพื่อเพิ่มความหลากหลายทางพันธุกรรม เช่น สีสีน ขนาดดอก และความคงทน เพื่อเพิ่มผลผลิตจากการเพาะเมล็ด
4. รักษาคุณภาพตามความต้องการของตลาด: เกษตรกรควรรักษาคุณภาพกล้วยไม้ให้ตรงตามต้องการของตลาด โดยเฉพาะกล้วยไม้สกุลช้างและหวาย โดยกล้วยไม้สกุลช้าง ช่วงขยายต้นไม่มีดอก เน้นพัฒนาลักษณะทางกายภาพ เช่น ขนาดใบและลำต้น ช่วงขยายต้นมีดอก เน้นความหลากหลายของสีสีน ส่วนกล้วยไม้สกุลหวาย เน้นพัฒนาสีสีนและขนาดของดอก
5. ศึกษาและทำความเข้าใจเคมีภัณฑ์: เกษตรกรควรศึกษาและทำความเข้าใจเคมีภัณฑ์ เพื่อนำไปใช้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จัดการปัจจัยพื้นฐาน (ดิน น้ำ อากาศ แสงแดด) และปรับปรุงสายพันธุ์ให้ต้านทานโรคและแมลง ร้านค้าปุ๋ยและยาควรให้คำแนะนำที่ถูกต้องและแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับโรคระบาดและการใช้สารเคมี
6. ส่งเสริมความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนข้อมูล: เกษตรกรควรส่งเสริมความร่วมมือด้านการตลาดและการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภาครัฐควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง (Big Data) และแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเชื่อมโยงผู้ผลิตกับผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมุ่งศึกษาเรื่องผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่ออุตสาหกรรมกล้วยไม้ พร้อมทั้งวิเคราะห์แนวทางการปรับตัวของเกษตรกรและผู้ประกอบการเพื่อบรรเทาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น
2. ควรให้ความสำคัญกับการวิจัยกลยุทธ์การสร้างแบรนด์และการตลาดออนไลน์สำหรับกล้วยไม้ไทย ตลอดจนการศึกษาเปรียบเทียบห่วงโซ่อุปทานกล้วยไม้ของไทยกับประเทศคู่แข่ง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมกล้วยไม้ของไทยให้มีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลก
3. การวิจัยควรครอบคลุมแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปจากกล้วยไม้ การขยายตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของธุรกิจกล้วยไม้ในระยะยาว โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบอัตโนมัติตลอดห่วงโซ่อุปทาน

เอกสารอ้างอิง

คลอเคลีย วจนะวิชากร, ขจิตา สมเนตร, และกนกกาญจน์ ศรีสุรินทร์. (2567). การศึกษาห่วงโซ่อุปทานวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่พริกตำบลหัวเรือ จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารวิศวกรรมศาสตร์และนวัตกรรม*, 17(1), 163-178.

- จารุวรรณ ไชยพรรณ, รัต คำหาญพล, มนทิรา สังข์ทอง, วันดี แก้ววรรณ, และศุภฤกษ์ กาศธรรมณี. (2563). การจัดการ ผลิตผลผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลประ ภูมิศึกษา: วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเกษตรผสมผสาน ตำบล กรุงชิง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*, 10(1), 129-139.
- โชติรส นพพลกรัง, ทิพย์สุตา กุณพันธ์, ธีระสิงห์, รุ่งโรจน์ สมทอง, ศิริพงษ์ หอมแขก, กริชนันท์ เจริญพันธ์ และอนงค์นารถ ชัยทอง. (2566). การศึกษาการจัดการโซ่อุปทานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวหอมมะลิ 105 บ้านยาง โดยใช้ตัว แบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 3(1), 22-32.
- บุญทวี จันทร์กลับ และชลินธร ธาณิรัตน์. (2558). การวิเคราะห์โซ่อุปทานของดอกมะลิ ภูมิศึกษา ตำบลท่าเรือ อำเภอ เมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *Journal Of Community Development Research (Humanities And Social Sciences)*, 8(1), 94-107.
- มุขรวี วัชรพงษ์ และนพพล สุวรรณทรัพย์. (2560). การจัดการห่วงโซ่อุปทานของผู้ผลิตข้าวเจ้าขนาดย่อม: ภูมิศึกษา เกษตรกรผู้ผลิตข้าว เจ้าในเขตภาคกลาง. *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 12 มหาวิทยาลัยรังสิต*, 60-70.
- ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2566). *พื้นที่เพาะปลูกกล้วยไม้ของไทย*. ค้นเมื่อ 7 ตุลาคม 2567, จาก <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/production/orchid2566.pdf>
- ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2567). *สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2566*. สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2567/statistic2566.pdf>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2567). *ข้อมูลการผลิตกล้วยไม้ พ.ศ. 2561 - 2565*. สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2567, จาก https://www.oae.go.th/view/1/ตารางแสดงรายละเอียดกล้วยไม้/TH-TH?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR0wCnzCS3OPFv6HJELReak3Gv9Gd3mAKR4MmZKFVHPCpHLKcJrW1xsP4_aem_AWq1E1f0ec8BIWg4Em9i1qmEQQsUMjwnq0dNE5DAFDnh80ZqE8uc4Dl_66biBQnNRzZeknprlHPJk3wzdcTzUw
- อนุกุล โกลมลอุปถัมภ์, ปารีชาติ ธีระวิทย์, และทวีศักดิ์ รูปสิงห์. (2564). กลยุทธ์การพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจผลิตกล้วยไม้ เพื่อการส่งออก. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(1), 252-270.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2008). *Doing Interviews*. 2nded. London: SAGE Publications.
- Chopra, S., & Meindl, P. (2550). *Supply chain management strategy, planning and Operation*. 3rded. Delhi: Pearson education, Inc.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative Research & Evaluation Methods: Integrating Theory and Practice*. 4thed. London: SAGE Publications.
- Supply-Chain Council. (2010). *Supply Chain Operation Reference Model: SCOR Version 10.0*. Pittsburgh, PA: Supply Chain Council, Inc.

Translated Thai Reference

- Agricultural Information Center, Office of Agricultural Economics. (2023). *Orchid Cultivation Areas in Thailand*. Retrieved. October 7, 2024, from <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/production/orchid2566.pdf> (in Thai)

- Agricultural Information Center, Office of Agricultural Economics. (2024). *Agricultural Statistics of Thailand 2023*. Retrieved July 11, 2024, from <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2567/statistic2566.pdf> (in Thai)
- Charyarban, J., Khambampol, R., Songtbong, M., Kaewsuwan, W., and Kahammance, S. (2020). Supply Chain Management of Product Processed from *Elateriospermum tapos Blume* (Pra): Case study of Community Enterprise Agrotourism Krungching Subdistrict, Nakorn Si Thammarat Province. *Academic Journal of Phetchaburi Rajabhat University*, 10(1), 129-139. (in Thai)
- Chanklab, B., & Thaneerat, C. (2015). Supply Chain Analysis of Jasmine Flowers: A Case Study of Tharua Subdistrict, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province. *Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences)*, 8(1), 94-107. (in Thai)
- Gomonpupatam, A., Theerawit, P., and Roopsing, T. (2021). Strategy Development of Orchid Operators for the Export. *Journal of Social Science and Buddhist Anthropology*, 6(1), 252-270. (in Thai)
- Nopphonkrang, C., Kumphan, T., Tosong, N., Somthong, R., Homkheak, S., Charoenphan, K., and Chaithong, A. (2023). A Study on Supply Chain Management of Ban Yang Jasmine Rice 105 Community Enterprise Using the Supply Chain Operations Reference Model. *Journal of Science and Technology, Sisaket Rajabhat University*, 3(1), 22-32. (in Thai)
- Office of Agricultural Economics, Ministry of Agriculture and Cooperatives. (2024). *Orchid Production Data 2018-2022*. Retrieved July 11, 2024, from https://www.oae.go.th/view/1/ตารางแสดงรายละเอียดยอดกล้วยไม้/TH-TH?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAR0wCnzCS3OPFv6Hj-ELReak3Gv9Gd3mAKR4MmZKFVHPCpHLKcJrW1xsP4_aem_AWq1E1f0ec8BIWg4Em9i1qmEQQ-sUMjwnq0dNE5DAFDnh80ZqE8uc4D-l_66biBQnNRzZeknprlHPJk3wzdcTzUw (in Thai)
- Wajanawichakon, K., Somnate, K., and Srisurin, K.,. (2024). A Study on the Supply Chain of Large-Scale Chili Community Enterprise in Hua Ruela Subdistrict, Ubon Ratchathani Province. *Journal of Engineering and Innovation*, 17(1), 163-178. (in Thai)
- Watcharaphongsathon, M., & Suwarnsap, N. (2017). Supply Chain Management of Small Rice Producers: A Case Study of Rice Farmers in Central Thailand. *The 12th RSU National Graduate Research Conference, Rangsit University*, 60-70. (in Thai)